

Vnitřní uzdravení v pojetí Leanne Payneové

I/ Základní životní data Leanne Payneové

Ve své autobiografii¹ popisuje Leanne Payneová otevřeně a podrobně příběh svého života a své služby. Dává nám nahlédnout do osobních duchovních zápasů, když byla uzdravována skrze spojení s Kristem v Duchu svatém z vnitřních zranění způsobených hříchem a když přijala Boží povolání a zmocnění sloužit lidským duším. Celá její služba vnitřního uzdravení je zaměřena na naslouchání Bohu a poslušnost, aby se mohla v křesťanově životě zjevit plnost Kristova života.

Leanne Payneová se narodila 26. 6. 1932 v americkém státě Nebraska. Živě si vzpomíná na to, jak nedlouho po jejích tříletých narozeninách zemřel její otec. Bylo mu dvacet devět let a příčinou úmrtí byl zánět mozkových blan. Její matka byla zbožnou ženou a denně vyučovala Leanne a její sestru z Písma a vedla je k modlitbám díky, chval a proseb. V osmi nebo devíti letech prožila zvláštní zkušenost, o které hovoří jako o křtu Duchem svatým. Živá Boží přítomnost jí prostoupila jako svatý oheň pronikající celou její bytostí. Tato zkušenost však nevedla k okamžité proměně jejího života. Její slabostí zůstávalo impulzivní jednání. Jako patnáctiletá dívka se tajně provdala za sedmnáctiletého chlapce. Po dvou letech porodila dceru Deboru a po třech letech toto manželství ztroskotalo. Ve čtyřadvaceti letech se zamilovala do krásného muže, pilota vojenského letectva a po krátké známosti se znovu provdala. Také toto manželství však trvalo jen krátce. Ve věku šestadvaceti let nastoupila cestu vnitřního uzdravení. vzdala všechny své pokusy nalézt štěstí a prožila mocnou zkušenost umírání starému já. Začala horlivě hledat Boží vůli. Jádro jejího bytí bylo proměněno. Vedla intenzivní modlitební život², prosila za plnost Ducha svatého ve svém životě a přijala charismata, která nazývá uzdravující dary Ducha svatého. Spojení s Bohem, cíl všech modliteb, přijala jako duchovní svatbu. Později začala nosit prsten s křížem na své levé ruce na znamení toho, že je provdaná pouze za svého Pána.

Při svém pobytu na Wheaton College (1965-1974) studovala literaturu umění a hudby na zdejší koleji Svobodných umění. Věnovala se také studiu teologie a stala se asistentkou Dr. Clyde S. Kilbyho. Pomáhala mu shromažďovat sbírku děl C. S. Lewise a jeho přátel. Později studovala na University of Arkansas, kde se v magisterském programu věnovala studiu anglického jazyka. Během svých studií získala titul bakaláře a dva magisterské tituly. Zvažovala též doktorandské studium, ale rozhodla se všechna další léta svého života věnovat

---

¹ Payne, Leanne. *Heavens Calling. A Memoir of One Soul's Steep Ascent*. Grand Rapids: BakerBooks, 2008. 330.

² Modlitba, jež měla proměňující moc v jejím životě, zněla takto: „Pane, kdybych již nikdy nepoznala tvou přítomnost, kdybych tě již nikdy nepoznávala, kdybych nikdy nezískala nebe, přesto ti budu sloužit. Budu tě poslouchat, jak to nejlépe dokážu.“ Tamtéž, s. 80.

pastorační službě vnitřního uzdravení a psaní knih o této službě.³ Teologické a psychologické základy této služby jsou formulovány především v jejích dvou knihách vydaných v českém překladu vydavatelstvím Návrat domů pod názvem *Uzdravení duše Boží přítomností a Uzdravující přítomnost*. Leanne Payneová se ve své práci opírá o některé důrazy díla C. S. Lewise, jehož myšlenkový svět se snaží postihnout ve své první knize vydané v češtině pod názvem *Skutečný a Přítomný*.

Řadu let Leanne usilovala o to, aby se její služba stala integrální součástí instituční církve. V episkopální (anglikánské) církvi však nenašla prostor pro diakonát žen se službou uzdravujícími dary Ducha. Do 50. roku svého života žila velmi skrovně jen z dobrovolných darů, které dostávala za svou pastorační službu a přednášky na různých konferencích. Nikdy neměla svůj vlastní byt, ani zdravotní nebo důchodové pojištění. Jedna z úspěšných podnikatelek a účastnic jejích konferencí jí tehdy nabídla, že jí jako dar nechá postavit dům s celým vnitřním vybavením na místě, pro které se Leanne rozhodne. Pán k ní mluvil, aby v městě Milwaukee založila organizaci jménem *Pastoral Care Ministries* (Služba pastorační péče). V darovaném domě, kam se mohla přestěhovat na Nový rok 1982, vzniklo centrum této nově založené organizace. Od té doby slouží Leanne Payneová společně se svými nejbližšími spolupracovníky a modlitebním týmem na konferencích, seminářích a školách pastorační péče nejen v Severní Americe, ale také v Evropě, v Africe a Asii. Týmy, které se hlásí k principům a způsobům její práce, mají své organizace v Anglii, Německu, Holandsku, Francii, Švýcarsku a ve skandinávských zemích. V České republice se od roku 2005 konalo v Praze již pět konferencí o vnitřním uzdravení, na kterém přednášeli jako zahraniční hosté Lin Button (UK), Tony Kalma (Holandsko), manželé Conlee a Signa Bodishbaugh a Mario Bergner (USA), kteří ve své duchovní službě navazují na Leanne Payneovou. Také římskokatolická církev v Čechách i na Slovensku pořádá od roku 1993 semináře o vnitřním uzdravení, na kterých přednáší P. Elias Vella. I když nejde o žádné přímé spojení se službou Leanne Payneové, přepis jeho přednášek na téma vnitřní uzdravení ukazuje, že mají mnoho společných důrazů.⁴

---

³ Payne, Leanne. *Real Presence. The Christian Worldview of C. S. Lewis as Incarnational Reality*. Grand Rapids: Baker Books, 1979; *Skutečný a Přítomný. Myšlenkový svět C. S. Lewise*. Praha: Návrat domů, 2006; *The Broken Image. Restoring Personal Wholeness through Healing Prayer*. Wheaton: Crossway Books, 1981. *Rozbitý obraz. Obnova osobní identity skrze modlitbu*. Praha: Návrat domů, 2012; *Crisis in Masculinity*. Wheaton: Crossway Books, 1985; *The Healing Presence. Curing the Soul through Union with Christ*. Wheaton: Crossway Books, 1989; *Uzdravující přítomnost. Uzdravení duše skrze sjednocení s Kristem*. Praha: Návrat domů, 2008. *Restoring the Christian Soul. Overcoming Barriers to Completion in Christ through Healing Prayer*. Baker Books: Grand Rapids, 1991; *Uzdravení duše Boží přítomností. Dosažení zralosti prostřednictvím modlitby*. Praha: Návrat domů, 2007; *Listening Prayer. Learning to Hear God's Voice and Keep a Prayer Journal*. Baker Books: Grand Rapids, 1994; *Naslouchající modlitba. Učíme se slyšet Boží hlas a vést si modlitební deník*. Praha: Návrat domů, 2010.

⁴ Vella, P. Elias. *Ježíš – Lékař těla i duše*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2006, s. 351.

II/ Inkarnační realita

Leanne Payneová zakládá svou pastorační službu na inkarnační realitě, kterou považuje za centrum Lewisovy teologie a filozofie. Lewis mluví o „*transpozici*“, čímž rozumí moc vyššího sestoupit a být inkarnován v nižším. „Právě jsme se dotkli nového klíčového principu – schopnosti vyššího, nakolik je to skutečně vyšší, sestoupit níže, mocí většího zahrnout v sobě menší.“⁵ Všechna stvořená skutečnost je „slabým odrazem božského vtělení.“⁶ Užití tohoto principu v teologickém smyslu znamená „sestoupení“ Boha do jeho stvoření, jeho imanenci. Boží imanence je však založena na Boží transcendenci a vychází z ní. Apoštol Pavel zvěstuje evangelium o Boží moci, která se projeví v životě každého člověka, když přijme živou vírou Ježíše Krista jako Ukřižovaného a Zmrtvýchvstalého. Dochází k zásadní proměně v lidském životě, protože skrze Ducha svatého je reálně přítomen „Kristus ve mně“ a já jsem „v Kristu“. Pavel radostně vyznává: „*nežiji už já, ale žije ve mně Kristus*“ (Ga 2,20). „*Kdo je v Kristu, je nové stvoření. Co je staré, pominulo, hle, je tu nové!*“ (2K 5,17). Tato skutečnost je přímo v centru Pavlovy teologie.

Pro přítomnost Boha v jeho stvoření a prostřednictvím jeho stvoření používá Leanne Payneová výraz „inkarnační realita“. V osobě Ježíše Krista je vtělen sám Bůh⁷ a od letnic přebývá vzkříšený Kristus ve věřících v Duchu svatém. Inkarnační realita znamená, že v nás přebývá Bůh a obnovuje v nás Boží a Kristův obraz.⁸ V tom je jediná naděje, abychom se stávali celistvými a zdravými osobnostmi a realizovali svůj plný potenciál a poslání, pro něž nás Bůh stvořil. Nosnou strukturu inkarnační reality tvoří velikonoční mystérium: kříž a vzkříšení, jež je vítězstvím nad hříchem, smrtí a vládcem temnoty. Toto vítězství si každý musí přisvojit sám, když mocí Boží přítomnosti svléká ze sebe starého člověka s jeho hříchy a obléká nového člověka.⁹ Lewis to ve svých příbězích přirovnává k bolestivému stažení dračí kůže nebo k získání vlastní tváře, svého skutečného já.¹⁰ Leanne Payneová vydává osobní svědectví o třech velkých lekcích z inkarnační reality.¹¹ První lekcí prošla již na základní škole při křtu v Duchu svatém, kdy živá Boží přítomnost jí prostoupila jako svatý oheň. Druhou lekcí prožila, když poznala, co znamená mít skutečného nepřítele. Uvědomila si, že pokud do jejího srdce vstoupí nenávisť, její cesta s Kristem by skončila. Volala k Bohu v modlitbě o pomoc, a když si uvědomila, že Kristus žije v ní, byla schopna odpustit svému nepříteli. Při třetí lekcí zakusila, co znamená democnický „útlak“, který se projevil dlouhodobým útokem na její mysl s cílem jí obsadit a skrze ni i celou její bytost. Kdykoliv se

⁵ Lewis, C. S. *Zázraky*. Praha: Návrat domů, 1999, s. 128.

⁶ Tamtéž.

⁷ λόγος σὰρξ ἐγένετο „*Slovo se stalo tělem*“ (J 1,14a). Inkarnace – vtělení (z lat. *in carno* – v těle).

⁸ Ef 4,24; Ko 3,10; 2 K 3,18; srov. 2 K 4,4; Ko 1,15.

⁹ „*Odložte dřívější způsob života, staré lidství, které hyne klamnými vášněmi, obnovte se duchovním smýšlením, oblecte nové lidství, stvořené k Božímu obrazu ve spravedlnosti a svatosti pravdy*“ (Ef 4,22-24).

¹⁰ Lewis, C. S. *Letopisy Narnie – Plavba Jitřního poutníka*. Praha: Návrat domů, 1999, s. 70-80; Lewis, C. S. *Dokud nemáme tvář*. Praha: Návrat domů, 2000.

¹¹ Payneová, Leanne. *Uzdravující přítomnost*, s. 73-78.

např. podívala na kříž, slyšela rouhavé hlasy a viděla obscénní obrazy. Tento prožitek zla jí děsil a naháněl hrůzu, že přijde o rozum. Když si uvědomila, že v ní žije Kristus, pak byla schopna v duchovní autoritě přikázat zlému duchu, aby odešel a byla osvobozena z démonického obtěžování.

III/ Celý člověk, jeho duch, duše, tělo musí být Kristovou přítomností v Duchu svatém uzdraven a proměněn

Lewis, nazývaný někdy „apoštolem skeptiků a ateistů“, popisuje stejně jako apoštol Pavel člověka jako bytost sestávající z ducha (řecky *pneuma*), duše (*psyché*) a těla (*sóma*). V křesťanském pojetí člověka má zásadní význam prvenství ducha. *Pneuma* „duch“ člověka reaguje na Božího Ducha a jeho působením ožije. Člověk se tak znovuzrodí, stává se „novým člověkem“, což znamená zahájení procesu, ve kterém máme být „dotvořeni v podobu Kristovu“ (Ga 4,19). Lewisovo pojetí *psyché* „duše“ zahrnuje jak racionální duši (mysl, vědomí a podvědomí, vůli, city a pocity, představivost a intuici), tak i živočišnou duši (instinkty, smysly apod.). Duch a duše jsou tak odlišeny od živočišného těla (*sóma*), jímž je člověk součástí hmotného světa. Dnešní vyšší vzdělání uznává jen vědeckou, či empirickou pravdu, kterou lze rozpoznat a měřit pomocí smyslů. Proto je současné pojetí člověka často redukováno na to, jak jej vidí biologie a chemie. Vedle přirozené pravdy však existují další dva druhy pravdy, které Lewis označuje pojmy pravda „nadpřirozená“ a pravda „Absolutního bytí“. Svým tělem je člověk součástí přírody, svou racionální duši je součástí nadpřirozeného světa (Bohem stvořeného, smysly neviditelného světa, jehož součástí jsou duchovní bytosti, andělé) a svým duchem se může spojit s absolutní nestvořenou bytostí, samotným živým Bohem. Podle Leanne Payneové vrací Lewis křesťanům znalosti a slova, s jejichž pomocí mohou hovořit nejen o hmotném, ale také o nadpřirozeném a absolutním bytí a vést moderního člověka k opravdovému poznání sebe sama, i celkové reality všeho bytí.¹²

„Počátečním a základním uzdravením, ze kterého vycházejí všechna následující, je znovuzrození. Jakmile v nás Ježíš Kristus přebývá, sjednocen s naším duchem, může jeho život prozařovat celou naši duši – totiž naši mysl a srdce – včetně našich vzpomínek a našich volních, emocionálních, intuitivních a imaginativních schopností, a navíc dokonce i naše bytí smyslové a tělesné. Potom, když jeho světlo zasáhne temná místa neodpuštění a zranění v našem nitru, může nastat uzdravení.“¹³ Boží mocná uzdravující přítomnost v nás působí z vnitřku navenek. Evangelikálové vždy kladli důraz na znovuzrození, kdy Boží Duch obživí ducha člověka a člověk povstane z duchovní smrti k novému životu. Letniční a charismatici svým důrazem na duchovní dary, včetně daru uzdravování, podtrhli, že Ježíš nejen kázal evangelium, ale také uzdravoval nemocné, a proto je třeba v církvi obnovit službu uzdravování tělesně nemocných. Hnutí Vnitřního uzdravení se soustředilo na uzdravení duše člověka mocnou Boží přítomností. Za zakladatelku hnutí je považována Agnes Sanfordová (1897-1982), která spolu se svým manželem založila The Agnes Sanford School of Pastoral

¹² Payneová, Leanne. *Skutečný a přítomný*, s. 31-38.

¹³ Payneová, Leanne. *Uzdravení duše Boží přítomností*, s. 9.

Care v roce 1958. Základem práce a služby Leanne Paynové je uzdravení duše skrze sjednocení s Kristem, uzdravení duše Boží přítomností, dosažení zralosti prostřednictvím modlitby, jak zní i tituly jejích dvou knih. Přitom je si plně vědoma, že duch, duše i tělo tvoří v osobě člověka jeden celek a že uzdravení ducha, duše a těla se navzájem prolínají a překrývají.

IV/ Svátostné pojetí skutečnosti, obrazy a symboly, pravá imaginace

Na Kristově inkarnační přítomnosti v člověku je založeno i naše poznávání.¹⁴ Křesťanská epistemologie je jedinečná, právě v inkarnaci spočívá specifičnost křesťanského pojetí pravdy. Podle Lewise poznat Boha znamená být prostoupen jeho Duchem. Pro pochopení Lewisova pojetí osoby a díla Ducha svatého je třeba pochopit svátostné pojetí skutečnosti. Podle něho se s Duchem můžeme setkávat a také setkáváme v hmotné podobě, prostřednictvím hmoty. Duch se „hmoty“ neštítí. Svátosti nám připomínají, že hmotný a duchovní svět jsou v jednotě. Svátost je definována jako viditelný projev vnitřní duchovní milosti, obřad, v němž přijímáme Krista, jeho milost a dary. Tajemstvím, které ve svátosti přijímáme, je Kristus.

„Realita je příliš velká na to, aby se dala vyjádřit tvrzeními. Proto potřebujeme gesta, obrazy, představy, rytmy, metafory, symboly a mýty. Proto potřebujeme i obřady, rituály, zvyky a konvence.“¹⁵ Obrazy – metafora, symbol, mýtus, sen a vidění – jsou jazykem představivosti, jazykem nevědomí. Imaginativně lze ale myslet i bez obrazů. „Židokřesťanská Písma jsou současně úložištěm i velkým strážcem obrazů křesťanského světa, tedy inkarnačního symbolického systému...Obrazy, které k nám přicházejí zevnitř (z našeho vlastního srdce) i zvenčí (kulturní a konkurenční symbolické systémy naší doby), je třeba vždy správně interpretovat na základě srovnávání s Písmem...Symboly nám pomáhají uchopit realitu...Pokud odmítneme velké a dobré symbolické obrazy Boha, vesmíru, otcovství, mateřství, mužnosti či ženskosti nebo pokud tyto symbolické obrazy v duši chybí, rozvinou se podřadnější symboly...Stáváme se tím, nač hledíme. Na obrazech a symbolech záleží.“¹⁶ Bible je nejen plná obrazů, symbolů, metafor, ale také kniha plná příběhů a literárních vzorců.¹⁷ Abychom jejímu poselství hlouběji porozuměli, je třeba používat i naši představivost a schopnost empatie, aby bylo osloveno nejen naše myšlení, ale také emoce i vůle.

---

¹⁴ „Čím je příroda sama o sobě, to nám uniká...Podobně je tomu s naším vnímáním duchovní skutečnosti. Kým je Bůh sám o sobě, jak si jej mají představovat filosofové, trvale uniká našemu poznání... Je to náboženství samo – modlitba, svátost, pokání a uctívání – co je dlouhodobě naší jedinou cestou ke skutečnosti.“ Lewis. C. S. *Bůh na lavici obžalovaných*, s. 34.

¹⁵ Payneová, Leanne. *Uzdravující přítomnost*, s. 109.

¹⁶ Payneová, Leanne. *Uzdravující přítomnost*, s. 103-104.

¹⁷ Ryken, Leland; Wilhoit, James C.; Longman III, Tremper. *Dictionary of Biblical Imagery. An encyclopedic exploration of the images, symbols, motifs, metaphors, figures of speech and literary patterns of the Bible*. Downers Grove: InterVarsity Press, 1998.

Křesťané někdy používají výraz „znát hlavou“ a „znát srdcem“, aby odlišili diskurzivní, tj. racionálně postupující poznání na jedné straně, od intuitivních, symbolických, citových a zkušenostních způsobů poznávání na straně druhé. Intuitivní zjevení přírody, nadpřirozena a Boha je jedna věc, vědomé přemýšlení o nich je věc zcela jiná. C. S. Lewis toto rozlišení způsobů poznání považuje za zásadní. „Tento objev vrhl nové světlo na celý můj dosavadní život.“¹⁸ „Lidský intelekt je nevyčísitelně abstraktní... Avšak jediná realita, kterou zakoušíme, je konkrétní – tato bolest, tento pes, tento člověk... To je naše dilema - buď okoušet a nevědět, nebo vědět a neokoušet – nebo přesněji, postrádat jeden druh poznání, protože máme právě zkušenost, nebo postrádat jiný druh, protože ji nemáme. Jako myslitelé jsme odděleni od předmětu svého myšlení; jako ti, kdo ochutnávají, dotýkají se, chtějí, milují, nenávidí, mu nemůžeme jasně rozumět. Čím bystřejší je naše myšlení, tím více jsme odděleni; čím hlouběji vstupujeme do reality, tím méně můžeme myslet. Nemůžeme studovat potěšení ve chvíli novomanželského objetí, ani pokání, zatímco je činíte, ani analyzovat podstatu humoru, zatímco vybuchujete smíchy.“¹⁹ Mluví-li Písmo o srdci, pak má na mysli obojí způsob poznávání. Pokud bychom zdůrazňovali pouze racionální schopnosti poznání a snižovali nebo dokonce popírali intuitivní, zkušenostní poznání, vzniká propastná trhlina v lidském srdci.

Leanne Payneová ve své pastorační práci klade velký důraz na intuitivní složku mysli a podobně jako C. S. Lewis podtrhuje význam imaginace (představivosti). Imaginativní prožitek je intuice toho, co je skutečné. Může se týkat pravdy „přirozené“, pravdy „nadpřirozené“ a pravdy „Absolutního bytí“, tj. samotného živého Boha. Nejvyšší možností imaginace je podle C. S. Lewise skutečnost prožívání bázně či radosti v přítomnosti objektivně Skutečného. Je to intuice objektivní pravdy nacházející se mimo nás, „přímý zážitek skutečného nadpřirozena, jenž si zaslouhuje název 'Zjevení'“²⁰ a je projevem působení Ducha svatého. Ve své službě používá Leanne Payneová jako účinný symbol Kristův kříž, jenž je výsostným znamením porážky moci temnosti a zároveň symbolem a obrazem Kristovy zástupné smrti za nás. Dále používá také mazání olejem (srov. Jk 5,14) a omývání vodou (srov. Ez 36,26; J 9,7) jako znamení očištění od hříchu a osvobození od moci temnosti.²¹

VI/ Základní překážky na cestě k uzdravení duše

„Ve službě modliteb za uzdravení duše se neustále setkáváme s potřebou pomoci jednotlivým křesťanům zdolat tu či onu ze tří hlavních překážek na cestě k osobní a duchovní celistvosti v Kristu. Jsou to (1) neschopnost dosáhnout důležité křesťanské ctnosti sebezpřijetí, (2) neschopnost odpustit druhým, (3) neschopnost přijmout odpuštění.“²²

---

¹⁸ Lewis, C. S. *Zaskočen radostí. Podoba dřívějšího života*. Praha : Česká křesťanská akademie, 1994, s. 145.

¹⁹ Lewis, C. S. *Bůh na lavici obžalovaných*. Praha: Návrat domů, 1997, s. 38-39.

²⁰ Lewis, C. S. *Problém bolesti*. Ostrava: Vydavatelství křesťanských sborů, 1992, s. 14.

²¹ Protože L. Payneová vychází z teologické tradice episkopální (anglikánské) církve, používá výraz „svěcená voda“, který je v této tradici obvyklý. Přitom je si plně vědoma, že „žádná 'technika uzdravování' ani 'magické předměty' neexistují“. Payneová, Leanne. *Uzdravení duše Boží přítomností*, s. 185.

²² Payneová, Leanne. *Uzdravení duše Boží přítomností*, s. 8.

1/ Nepřijetí sebe sama

Pokud dítě prožívá bezpodmínečné přijetí a lásku ze strany těch, kdo o něj pečují, získává díky tomu vědomí svého bytí (*sense of being*) a vnímá, že být tím, kdo je, je dobré a správné (*sense of well-being*). Pokud však základní potřeba přijetí a lásky nebyla naplněna, nedokáže milovat sebe sama ani druhé a vytváří se u něho chorobné vzorce sebestředného chování, které jsou obrannými mechanismy proti bolestivým zraněním získaným v dětství a v dospívání. „Dnes jsou na světě zástupy křesťanů, kteří nedokáží přijmout sebe sama, na což navazuje zbytečný a neustálý pocit viny a hanby, a v kritičtějších případech dokonce intenzivní, nebo až patologická nenávist k sobě samému. Tito lidé mnohdy ke Kristu přišli z dysfunkční rodiny nebo z jiného podobného prostředí, kde běsnilo zlo, ať už nepokryté nebo třeba nenápadnější, a na jejich duchu a duši, ne-li také na těle, zanechalo spoušť. Byli oloupení i o ty nejzákladnější radosti dětství – a vlastně i o dětství samo. Problém zahanbení a sebenenávisti může být tak těžký, že tito lidé jsou jen stěží schopni přijmout učení o uzdravení, ba i pouhou modlitbu, dokud jim nepomůžeme, aby se k této nenávisti vůči sobě samým přiznali před Kristem. Když se této nenávisti zřeknou, dokáží otevřít své srdce a začít přijímat od Boha uzdravení, které potřebují.“²³ Dokonalým dárcem uznání a sebezpřijetí je pouze Bůh. Musíme mu vyznat svůj hřích sebenenávisti a přijmout Boží uzdravující slovo.

2/ Neodpuštění druhým

Další velkou překážkou vnitřního uzdravení je neodpuštění druhým lidem. Aby hřích mohl být skutečně odpuštěn, musí mít hřích i hříšník konkrétní jméno. Je třeba odpustit nejen drobná provinění, ale také těžká provinění, která se zdají neodpuštělná. Důvodem neodpuštění je vždy pýcha, kterou je třeba vyznat. Sílu k odpuštění získáváme pouze v Boží přítomnosti, kdy Kristus působí v nás a skrze nás. Psychologickým mechanismem zvládnutí těžkých psychických zážitků zvláště v raném dětství je jejich popření a vytěsnění do nevědomí. Lidé v sobě nosí neodpuštění zvláště ve vztahu ke svým rodičům, aniž by si to uvědomovali. „Nevědomí ukládá naše emoce, pocity hněvu, nenávisti, touhy, radosti a lásky i naše vzpomínky... Touhy a myšlenky, které vědomí potlačilo, jsou v nevědomí nadále velice aktivní a vše se ještě dále komplikuje tím, že materiál, který byl skutečně potlačen, se v našem vědomí objevuje pouze v zahalené a nerozpoznatelné (tj. symbolické) podobě. Takovéto obrazy nelze chápat doslovně, ale je třeba je číst symbolicky, pak se stávají srozumitelnými.“²⁴

V takových případech je důležitá modlitba za uzdravení vzpomínek. Každá chvíle našeho života je pro Boha věčně přítomná. Proto v přítomnosti milujícího Boha můžeme prosit za to, aby se v mysli vynořily vzpomínky na klíčové události, které způsobily zranění. Tyto

---

²³ Payneová, Leanne. *Uzdravení duše Boží přítomností*, s. 9.

²⁴ Payneová, Leanne. *Uzdravení duše Boží přítomností*, s. 9.

vzpomínky často provází hluboká bolest a smutek, a proto zveme Ježíše, aby do této události vstoupil a zranění mohli poznat, že tam byl přítomen a spolu s nimi trpěl. Naši bolest a smutek můžeme vložit na něj, protože jeho láska k nám nese také naše bolesti a zranění. Pouze od něho získáváme sílu odpustit všem, kteří se proti nám provinili a vstoupit tak do plné svobody, kdy již nejsme určováni hříchy minulosti.

„Uzdravování vzpomínek se od psychologických metod liší tím, že při něm jedná Duch svatý, který ukazuje na přítomnost našeho Pána. Pán vstupuje do nejtemnějšího pekla naší existence. I tehdy, když se odvíjí drama našich vzpomínek, jsme schopni hledět očima našeho srdce a často je nám dáno, abychom zahlédli Pána samotného. Přijímáme od něj uzdravující slovo, pohled nebo objetí, které tolik potřebujeme. Odpouštíme druhým nejtemnější hříchy, kterými se vůči nám provinili, a Pán odpouští naše hříchy. Od Pána, který zjevuje lásku Boha Otce, přijímáme milost uzdravení, kterou jsme dříve přijmout nedokázali. Dochází nám, že Pán byl se svým uzdravením celou dobu nablízku; to jen my jsme nebyli schopni k němu vzhlednout a milost od něj přijmout.“²⁵ Uzdravení vzpomínek nelze redukovat na nějakou metodu. Jde o to, aby ten, kdo slouží k uzdravení, naslouchal Duchu svatému a spolupracoval s ním.

3/ Nepřijetí odpuštění

Člověk není jen obětí, ale i pachatelem. Často reaguje na hřích, kterým se proti němu lidé provinili, hříšným způsobem. Přijmout odpuštění od Boha může být pro někoho těžší než odpustit svým nejhorším nepřátelům tehdy, když není ochoten přijmout Kristovu spravedlnost jako dar milosti a pokouší se být dobrým a dokonalým z vlastních sil. Zůstává „pod zákonem“ a ne „pod milostí“ (Ř 6,14-15). Existuje mnoho „kompulzivních perfekcionistů“, kterým byla v dětství odepřena láska a uznání, jestliže nepodali dobrý výkon. Byli tak vycvičení k „vášni pro dokonalost“. Musíme jim pomoci „svléknout starého člověka“ a odložit vnitřní zákon převzatý od jejich rodičů.

Abychom mohli přijmout odpuštění, potřebujeme si přiznat, že v sobě máme „padoucha“ („starého člověka“). Nejnebezpečnější křesťané jsou ti, kteří nevědí o padouchovi ve svém nitru. Jako křesťané si musíme uvědomovat a přiznávat obě své totožnosti – totožnost svatého i totožnost hříšníka (Lutherovo „*simul iustus et peccator*“). Křesťanova prvotní totožnost je samozřejmě totožnost svatého. Jsme Boží děti, děti vzkříšení. Rytmus pokání a odpuštění však musí patřit do každodenní zkušenosti křesťana. Vyznáváme své hříchy, přijímáme odpuštění a znovu povstáváme ve své prvotní identitě. Přijetí odpuštění je čin víry, vědomé a záměrné přijetí Boží milosti.

Pro přijetí odpuštění je však důležité, abychom se modlili k Bohu (Sk 12,5) a ne k sobě samému. „Obtíže z této oblasti souvisí s chorobou introspekce. V tomto introspektivním věku se nám snadno stane, že své subjektivní pocity ohledně sebe sama zaměníme za objektivní dar Božího odpuštění. Pokud klečíme na kolenou v sebenenávisti, není pravděpodobné, že bychom zahlédli a přijali odpuštění. Utonuli jsme v určitém vštípeném stavu toho, co vůči

---

²⁵ Payneová, Leanne. *Rozbitý obraz. Obnova osobní identity skrze modlitbu*. Praha: Návrat domů, 2012, s. 22.

sobě samým pocítujeme, v citovém pojetí sebe sama, které v sobě chováme už tak dlouho, že ho už ani nevnímáme. A to není modlitba. Je to velice běžná a velice vážná překážka v přijetí odpouštějící Boží milosti.“²⁶

Pokaždé, když někomu odpustíme či vyznáme hřích a odpuštění přijmeme, prožíváme uzdravení vzpomínek a naše srdce a svědomí je očištěno. S člověkem, který touží po uzdravení, začínáme modlitbou, ve které vzýváme Kristovu přítomnost. Prosíme Pána, aby ze srdce a vzpomínek zjevil to, co potřebuje vyjít najevo. Naučit se naslouchat Bohu a spolupracovat s ním v uzdravující modlitbě znamená vidět dary Ducha svatého v akci. „Vítězství nad hříchem v našich životech – a právě o to v uzdravení vzpomínek vždycky jde – je pokračováním díla křtu. My, kteří modlitbou za uzdravení sloužíme, si nejen nezbytně potřebujeme být vědomi této skutečnosti, ale navíc si o tomto uzdravení musíme držovat správnou představu. Tímto způsobem se uzdravení duše nikdy nevzdálí ústřednímu učení o odpuštění hříchu. Obraz Kristovy smrti a zmrtvýchvstání spolu s křesťanským křtem je životně důležitý jak pro zachování systému křesťanské symboliky, tak pro veškeré pochopení modlitby a uzdravení v rámci křesťanství.“²⁷

VI/ Cesta k uzdravení duše – žít ve vědomí Boží přítomnosti a učit se slyšet Boží hlas v naslouchající modlitbě

Leanne Payneová vyznává, že tím nejdůležitějším, čím se zabývá, je modlitba. To je její hlavní tvůrčí „práce“ a veškerá její další činnost z ní vyplývá. Prioritou jejího života je učit naslouchající modlitbě nezralé a neuzdravené lidi. „Téma naslouchající modlitby se vine celým mým dílem. Je klíčem k tomu, aby se zranění lidé vymanili z psychologické a duchovní temnoty. Všichni, kteří potřebují obnovu duše, naslouchají nesprávným hlasům a jsou pod vlivem těchto hlasů. Mají-li se uzdravit, musí tyto hlasy rozpoznat a vyvrátit; musí se jich zříci. Stejně důležité pak je, aby s tváří pozdvihnutou přímo k Bohu přijali uzdravující slovo, které Bůh stále promlouvá a které musí nahradit slova klamná či lživá.“²⁸

Naslouchání Bohu není metoda, ale chození s osobou. Při tomto chození s Bohem neustále probíhá rozhovor. Začínáme tím, že si uvědomujeme Boží přítomnost, pravdu, že Bůh je s námi. Naslouchat Bohu v modlitbě znamená vzhlížet k němu oním intuitivním a myslícím orgánem, kterému Písmo říká srdce. Očima a ušima srdce vidíme a slyšíme Boha. První zásadou a prvním krokem je naslouchání Bohu skrze jeho psané slovo, které ukládáme do našeho ducha a duše tím, že nad nimi meditativně rozvažujeme. Druhým krokem je naše odpověď na přijaté Boží slovo - chvály, děkování, přímluvy, osobní prosby, modlitby pokání,

---

²⁶ Payneová, Leanne. *Uzdravení duše Boží přítomností*, s. 152-153.

²⁷ Payneová, Leanne. *Uzdravení duše Boží přítomností*, s. 161.

²⁸ Payneová, Leanne. *Naslouchající modlitba. Učíme se slyšet Boží hlas a vést si modlitební deník*. Praha: Návrat domů, 2010, s. 10.

přijetí odpuštění a kladení dalších otázek. Třetím krokem je opět naslouchání Bohu. Naslouchající modlitba je praktikováním apoštolského příkazu „*Neustále se modlete*“ (1 Te 5,17 ČSP), kdy celý náš život je modlitebním rozhovorem s Bohem. Uzdravování duše začíná, probíhá a dokoná se pouze v Boží mocné přítomnosti. Skrze Kristův kříž umíráme starému člověku, Kristu vydáváme svou bolest, svůj hřích a povstáváme s Kristem k novému životu. Přitom hledáme samotného Boha a ne pouhý subjektivní prožitek Boha. Bůh je stále s námi, ať ho nějakým způsobem „vnímáme“ či nikoli. Nehledejme smyslové prožitky, hledejme Boha. Duchovně zralými se stáváme skrze naslouchání Bohu. Naslouchající modlitba je přátelství s Bohem, kdy se s ním sjednocujeme v myšlení, citění a vůli. Tíživou samotu člověka uzavřeného do své sebestřednosti odstraní pouze přátelství s Bohem, v němž dostáváme potvrzení naší pravé identity, synů a dcer Božích.

VII/ Maskulinita a femininita člověka stvořeného k Božímu obrazu a obnovování osobní identity skrze modlitbu

Ve své pastorační službě věnuje Leanne Payneová velkou pozornost těm, kdo mají vážné problémy se svou sexuální identitou. Sexualita je životně důležitá součást naší osobnosti a je s konečnou platností zakořeněna v Bohu. „*Bůh stvořil člověka, aby byl jeho obrazem, stvořil ho, aby byl obrazem Božím, jako muže a ženu je stvořil*“ (Gn 1, 27). Biblické obrazy Boha jsou jak maskulinní tak femininní a učí nás vidět Boha a uctívat jej jako Otce, který nás miluje, formuje a hledá s námi společenství (Dt 23,5; Mt 7,11; Iz 64,8; Ž 68,5; Mt 6,19). Současně však vidíme, že Bůh nás miluje také jako matka (Iz 66,13; L 13,34). V oblasti mysli a srdce jsou maskulinita (mužství) a femininita (ženství) dva komplementární póly či aspekty lidské duše. „Maskulinita a femininita jsou Božími vlastnostmi a my, stvoření k jeho obrazu jsme v našem duchovním, psychologickém a fyzickém bytí bipolárním stvořením. Čím lépe fungujeme jako jeho obraz, tím lépe odrážíme jak maskulinní tak femininní v jejich správné rovnováze tj. v odlišných stupních a postojích, jež jsou vhodné pro naši sexuální identitu jako muže a ženy.“²⁹ Maskulinita vyjadřuje dynamiku duše k iniciaci, k proaktivnímu řešení problémů, k vědomé mysli a vůli. Femininita vyjadřuje dynamiku uvnitř duše k citlivé reakci, k vytváření společenství, k poznávání skrze nevědomou mysl.³⁰ K této polaritě však patří komplementarita, potřeba vzájemného doplnění. Intelektuálně polarita pohlaví odpovídá polaritě lidských způsobů poznání – maskulinnímu diskursivnímu rozumu a femininní intuitivní mysli. Maskulinní a femininní v muži, femininní a maskulinní v ženě vyžadují uznání, potvrzení a správnou vyváženost. Mnohé, co je dnes nazýváno emocionální nemocí či nestabilitou je nepotvrzená či nevyvážená maskulinita či femininita v člověku. Podle Leanne Payneové se hlavní krize v této oblasti v dnešní době týká mužů. Je to otec (či jeho náhrada),

---

²⁹ Payneová, Leanne. *Crisis in Masculinity*. Wheaton: Crossway Books, 1985, s. 86.

³⁰ „Stejnou úlohu, jakou má spermie ve vztahu k vajíčku, má muž ve vztahu k přírodě, zaujímá postoj útoku a proniknutí. Pohne skalami a vymýtí lesy, aby vytvořil prostor pro obdělávání půdy. Přehrazuje řeky a spoutává moc vody.... V sexuální psychologii je ženský prvek prvem přijímání, zachovávání a výživy“. Stern, Karl. *The Flight from Woman*. New York: Farrar, Straus and Giroux, 1965, s. 23 a 26. Citováno podle Payneová, Leanne. *Crisis in Masculinity*, s. 89 a 90.

kdo potvrzuje syny a dcery v jejich sexuální identitě, a proto jako osoby. Automatickým a vážným důsledkem nepotvrzení muže v jeho maskulinitě je jeho nízká sebeúcta. Není schopen považovat sebe sama za hodnotnou a významnou osobu. Tito muži nejsou schopni naplnit roli otců, manželů a vůdců. V některých částech své osobnosti zůstávají nezralí, stávají se rostoucí měrou pasivními a neschopnými tvůrčím způsobem iniciovat změny, které by vyvedly jejich rodiny z životních problémů. Kdo nepřijme sebe sama a není schopen sám sebe milovat, ten se obrací do sebe a není schopen obrátit se navenek a milovat druhé.

Leanne Payneová pastoračně slouží křesťanům, kteří pocítují nechtěnou sexuální náklonnost ke stejnému pohlaví. Homosexualitu považuje za problém krize sexuální identity člověka. Ve své knize *Rozbitý obraz*³¹ popisuje několik příběhů mužů a žen, kteří trpěli krizí homosexuální identity a jimž posloužila k obnově celistvosti jejich osobní identity. K uzdravení dochází v kontextu uzdravování vztahů člověka s Bohem, s lidmi a s jeho vlastním nitrem. Jedním z těch, jemuž Leanne Payneové pomohla z hluboké krize sexuální identity je i Mario Bergner, který svůj životní příběh podrobně popisuje v knize vydané nedávno také v českém jazyce.³²

VIII. Závěr

Služba pastorační péče Leanne Paynové staví na pevných teologických základech a reálně počítá s uzdravující mocí Boží přítomnosti v člověku skrze Ducha svatého. Ve své službě využívá také svých rozsáhlých psychologických znalostí. V rámci svého studia pastoračního poradenství čerpala také z odborných znalostí Dr. Franka Lakeho, který byl jedním z průkopníků pastoračního poradenství ve Spojeném království, v roce 1982 založil Asociaci klinické teologie a své odborné životní dílo shrnul v obsáhlé knize *Clinical Theology* (Klinická teologie).³³

K vnitřnímu uzdravení dochází Boží uzdravující přítomností, kdy skrze modlitbu citlivě naslouchající Bohu, nám Bůh připomíná hříchy, jimiž se druzí provinili proti nám a naše hříchy, kterými jsme se provinili proti nim. Odpouštíme našim viníkům a v pokání vyznáváme hříchy vlastní. Všechny hříchy předáváme na Kristův kříž a v jistotě víry přijímáme odpuštění. Jsou uzdraveny nejen naše vzpomínky, ale i naše duše a celý náš vnitřní člověk. Při těžkých vnitřních zraněních se často jedná o bolestivý proces, který vyžaduje určitý čas a pastorační vedení druhých lidí. Výsledkem jsou viditelné proměny v lidských životech, kdy jsme svědky Boží proměňující moci.

Lidi s různými vnitřními zraněními přibývá ve společnosti i v našich sborech. Potřebují nejen péči psychologů, psychoterapeutů a psychiatrů, ale především se setkat s uzdravující mocí Boží přítomnosti. K poslání církve patří nejen přivádět lidi ke Kristu, aby od něho vírou přijali

---

³¹ Payneová, Leanne. *Rozbitý obraz. Obnova osobní identity skrze modlitbu*. Praha: Návrat domů, 2012

³² Bergner, Mario. *Obnova lásky. Hledání sexuální identity*. Praha: Návrat domů, 2012.

³³ Lake, Frank. *Clinical Theology*. London: Darton, Longman and Todd, 1966.

nový život, ale také jim pomáhat v učednickém procesu vnitřně dozrávat, přijímat uzdravení a růst do podoby Kristovy, aby se při nich rozvinul plný potenciál a duchovní obdarování, které do nich Bůh vložil.

„Máme moc uzdravovat a být uzdraveni, protože je mezi námi sám Bůh. Jeho přítomnost a jeho moc tvoří tajemnou jednotu...Když se učíme vzývat mocnou Přítomnost Páně a když se učíme být nádobami, skrze které on působí mezi námi, stáváme se služebníky Boží uzdravující lásky a moci. Pak může Bůh začít milovat svět skrze nás, neboť jsme se mu dali k dispozici. Jeho 'božská energie' proudí skrze nás, kteří věříme, a vnáší život tam, kde dříve působily nevěra a smrt...Nikdy nepřestávám žasnout nad jednoduchostí a rozsahem duchovních a psychologických uzdravení, která nastanou, když někoho vyzveme, aby se očima svého srdce zahleděl na Ježíše na kříži... Skutečná duchovní moc a autorita pochází z Kristova kříže, z vykoupení, které si našlo člověka.“³⁴

Mgr. Karel Taschner, Th.D.

Referát byl přednesen na Teologickém fóru s tématem „Služba uzdravování v církvi“ dne 8. 10. 2012.

---

³⁴ Payneová, Leanne. *Uzdravující přítomnost*, s. 21, 24 a 25.

